

Ústav pro archeologii

Posudek na bakalářskou práci

Ondřej Štoncner. *Rudné dolování na Nejdecku v předindustriálním období.* Ústav pro archeologii, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova.

Vlastní text 72 str., 19 grafů a 10 obrázků v textu. Transliterovaný text ve formátu PDF v rozsahu 251 str. a příslušná databáze ve formátu ACCDB, vše v režimu open access (<https://zenodo.org/records/13256170>).

Cílem předkládané bakalářské práce je přispět k poznání dynamiky raně novověkého hornictví a jeho terénních pozůstatků v současné krajině, a to na příkladu Nejdecka v západní části Krušných hor. Konkrétní náplní práce je analýza první části tzv. Nové nejdecké horní knihy, obsahující zápisy z let 1556–1581 (dále jen NNHK). Tyto zápisy jsou chronologicky řazeny a týkají se pronájmu jednotlivých těžebních míst na panství Nejdek nákladníkům a jejich konsorciím.

Jádro práce spočívá v transliteraci zápisů z let 1556–1581 v NNHK. Tuto transliteraci Ondřej Štoncner volně zpřístupnil v repozitáři Zenodo (126 folií, 251 stran). Podstatné informace byly excerpovány do rozsáhlé access databáze, opět volně přístupné v repozitáři.

Obhajovaný text zahrnuje stručný přehled bádání o hornictví v České republice, v Krušných horách i na Nejdecku a přehled o montanní archeologii (kap. 2, str. 10–15). Následuje rešerše rámcových geografických podmínek Nejdecka, tamních reliktních horních aktivit a také sídelně-historický přehled (kap. 3–4, 15–25). Dále autor stručně zmiňuje základní tendence v těžbě rud v raném novověku v českých zemích (kap. 5, str. 25–26). Kapitola 6 je věnována vnějším a vnitřním znakům NNHK (str. 26–36), kapitola 7 edičním zásadám použitých při transliteraci (str. 36–37) a kapitola 8 relační databázi (str. 37–39).

Těžiště analytické části práce leží v kapitole 9 (str. 39–56) a 10 (str. 59–62). V první z nich autor analyzuje intenzitu pronájmu těžebních míst na 14 nejvýznamnějších lokalitách z celkových 99. Důvodem je, že pouze významné lokality by měly zanechat dostatečně výrazné terénní stopy, které autor identifikuje a komparuje v následující kapitole. Bakalářskou práci uzavírá závěr, který hodnotí NNHK z diplomatického hlediska, dynamiku hornictví cínu a odraz jeho těžby v podobě dodnes zachovaných terénních tvarů.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav pro archeologii

Předkládaná práce je z několika hledisek mimořádná, a to zejména díky interdisciplinární povaze a komplexnímu záběru. Autor na pozadí přístupů moderních digital humanities kombinuje přístupy pomocných věd historických (edice pramene), dějin osídlení (sídelní a krajinný kontext), archeologie (antropogenní terénní relikt), geografie (analýza terénních dat, LiDAR) a hospodářských dějin (dynamika dolování cínu). S každou touto částí se svědomitě vyrovnal a prokázal, že se v ní bezpečně orientuje. Vlastní transliterace textu byla jistě časově mimořádně náročná (129 folií [!]) a následný převod klíčových dat do relační databáze nebyl triviální. Relační databáze je primárně strukturována tak, aby umožnila řešení hlavních otázek, její analytický potenciál je nicméně mnohem širší. V kontextuálních kapitolách autor prokazuje znalost základní regionální literatury, z velké části německé, a také stěžejních studií z montánní archeologie a historie Čech a Saska. Velmi dobře se orientuje v současném montánním výzkumu Krušných hor, ovládá práci s geografickými daty a příslušným software. Sídelně-historické pasáže dokládají znalost základních tendencí ekonomického vývoje v raném novověku.

V analytické deváté kapitole Ondřej Štoncner identifikuje obecný jev, a to časově nerovnoměrnou dynamiku těžby cínu. Na všech těžebních lokalitách lze sledovat, že množství pronájmů v čase mělo podobu vln, konkrétně velmi rychlého střídání těžebních konjunktur a krizí. Nemalé úsilí proto autor vkládá do vysvětlení tohoto jevu, i když jednoznačnou odpověď v tuto chvíli ještě nenabízí. Na hypotetické rovině zůstává i zdůvodnění absencí zápisů mezi lety 1581–1620. V tomto ohledu je třeba počkat na detailnější historickou komparaci.

Bakalářská práce je koncipována jako pilotní projekt, jenž by měl pokračovat v magisterské práci. Jejím úkolem bude jistě doplnit a finalizovat stávající kapitoly a také zpracovat a vyhodnotit i mladší zápisy v NNHK. Pokud jde o doplnění, transliterovaný text by mohl být obohacen například o kritický poznámkový aparát (optimálně v podobě hyperlinků); popis vnějších znaků například o detaily vazby a způsob složení folií do sešitů. Cenný by byl i paleografický rozbor. Stálo by rovněž za to, aby byl popsán způsob identifikace míst zmíněných v knize. Čtenář by uvítal i objektivní popis povrchových tvarů v kapitole 10, popř. jejich kvantifikaci.

Určité korekce bude třeba provést v terminologii. Např. u kompozitních německých místních jmen představuje část „-grün“ tzv. základní slovo, nikoliv příponu. Rozlišovat je třeba také mezi místními jmény (např. jméno vsi) a pomístními jmény (např. jméno tratě v pluzině této vsi).

Mohu říci, že bakalářská práce Ondřeje Štoncnera patří mezi jedny z nejvíce perspektivních a inspirativních, které jsem měl dosud možnost číst. Její kompozice je nebývale komplexní,

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Ústav pro archeologii

zpřístupňuje mimořádně cenný pramen moderním způsobem, identifikuje důležité otázky hospodářských dějin a nabízí způsob jejich řešení. Stranou nezůstává ani aspekt ochrany památek dodnes uchovaných v krajině. Předkládanou práci proto s radostí doporučuji k obhajobě s předběžnou klasifikací „výborně“.

V Praze, 3. září 2024

Doc. PhDr. Tomáš Klír, Ph.D.